

U svetu u kom klimatske promene na dnevnom nivou pune naslove, vesti o poredama zastite zivotne sredine predstavljaju dobrodoslo olaksanje. Za krpu aktivista iz Beograda, Srbija, finansiranom delom od strane Global Greengrants Fund iz Boldera, nedavna pobeda bi mogla znaciti cistiji kvalitet vazduha i pocetke snaznijeg sistema recikliranja i upravljanja otpadom kako ta zemlja nadstoji da se pridruzi Evropskoj Uniji u 2020.

U poslednjih godinu ipo dana, lokalna organizacija Ne davimo Beograd (Don't Drown Belgrade) se bori protiv predlozene spalionice velikog kapaciteta, odobrene od strane grada 2017.god., kao javno-privatnog partnerstva sa obecanim finansiranjem od strane velikih razvojnih banaka. Predloženo je da bude sagrađena na sadašnjoj deponiji Vinca, koja je već više od 40 godina u funkciji na obalama Dunava.

Pred kraj oktobra 2019.god. Evropska Investiciona Banka (EIB) je najavila povlacenje sredstava za spalionicu nakon sto je Ne davimo Beograd osporio Projekat, zagovarajuci da ce on samo pogorsati los kvalitet vazduha u Beogradu i spreciti grad u primeni smislenije reciklaze i strategija upravljanja otpadom. Podrska iz Global Greengrants Fund je pomogla organizaciji da prikupi istazivanja i podatke kako bi oformili slucaj protiv spalionica koji bi uputili bankama i stvorili javni pritisak.

Evropska Investiciona Banka i Evropska Komisija, u kratkoj izjavi "su dosle do zakljucka da primenom ovog projekta postoji opasnost da Srbija ne bi postila ciljeve recikliranja otpada i ciljeve odvojenog sakupljanja koji moraju biti postignuti u okviru svog sukcesivnog procesa u EU" izjavila je Pippa Gallop sa organizacijom CC Bankwatch Network u centralnoj i istocnoj Evropi, "koji su zaista bili ono o cemu smo govorili citavo vreme".

Reciklaza u Srbiji je prilicno neformalna, ukljucujuci rasprostranjenost sakupljaca otpada - ljudi, uglavnom marginalizovanog romskog porekla, koji haraju kroz gradsko smeće i rade na deponijama sakupljajuci materijale koji se mogu reciklirati - cineci zvanice stope recikliranja tesko dostiznim. Srpski zvanicnici procenjuju da je otprilike 10% komunalnog otpada već reciklirano, medjutim, grupe za zastitu zivotne sredine i otpada kazu da je ta brojka bliza 3-5%. Uprkos tome, ta brojka je veoma suprotna od 65% zahtevanih do 2025.god. prema EU standardima.

Pored toga, procenjuje se da ce predloženi projekat na godisnjem nivou sagorevati 66% beogradskog komunalnog otpada (oko 340000 tona). S obzirom na to da se 68% tog otpada smatra reciklirajucim, kompostirajucim ili sprecivim, prema CEE Bankwatch-u, protivnici su zabrinuti da materijali koji bi mogli biti ponovo iskorisceni ili reciklirani da ce biti umesto toga spaljeni.

"Kazu da nece spaliti materijale koji bi mogli biti reciklirani, ali mi imamo velike sumnje u tu izjavu" rekao je Aleksa Petkovic u ime Ne Davimo Beograd, dodajuci da EIB i Evropska

Komisija takodje izrazavaju slicnu zabrinutost. To se posebno odnosi na ponudu datu Srbiji da se pridruzi EU, koja se udaljava od tradicionalnijeg ekonomskog sistema zasnovanog na potrosnji u korist održivijeg kruznog ekonomskog sistema.

Kružni ekonomski concept je integralni delo Evropskog Zelenog Sporazuma, uvedenog krajem 2019 ciji je cilj da nacini Evropu prvim kontinentom koji ne emituje ugljen-dioksid do 2050.god.

Ideja je jednostavna: kruzna ekonomija se zalaze za prevenciju umesto za upravljanje otpadom oponasajuci prirodne najregenerativnije zivotne cikluse. To zahteva prelazak na obnovljive izvore energije i inovacije u dizajnu proizvoda kako bi se stvari poput plastike za jednokratnu uporebu eliminisale. Ona je u suprotnosti sa tradicionalnim linearnim pristupom potrosnje koji je podstakao industrijsku revoluciju – “uzmi, napravi i odlozi” kako Ellen MacArthur Foundation opisuje, glavnim nosiocem ideje sirom sveta.

Spalionica otpada Vinca vodi Srbiju u potpuno suprotnom smeru, zagovaraju njeni protivnici.

Postrojenje se ne obavezuje da ce biti u skladu sa novim standardima i (sluzbenici vlade) su dali prioritet ovome umesto vise ekoloski održivom upravljanju otpadom”, izjavljuje Gallop. Verovatnova povecanog zagadjenja vazduha od spalionica je takodje zabrinjavajuca, kaze Petkovic. U Srbiji je vec uocen porast prerane smrti kao posledica zagadjenja vazduha, priblizno 6500 godisnje, prema najnovijim statistikama Svetske Zdravstvene Organizacije. Ne Davimo Beograd je zabrinut da ce spalionice samo pogorsati problem, posebno kako su se srpski sistemi za proveru kvaliteta vazduha u proslosti pokazali nepouzdanim.

Cinjenica da je EIB povukla finansiranje projekta je vidjena kao pobeda ali dosta investitora je i dalje angazovano na projektu, Ne Davimo Beograd jos uvek ima mnogo posla. Zajedno sa CEE BankWatch, organizacija je podnela sluzbenu zalbu Evropskoj Banci za rekonstrukciju i razvoj koja je vec odobrila zajam za projekat. Gallop kaze da organizacije takodje razmatraju dalje zakonske mere kako bi sprecile izgradju spalionice.

Pored toga, Ne Davimo Beograd ce takodje nastaviti edukaciju javnosti o predlozenom projektu, nadajuci se da ce uticati na to da javni zvanicnici otkazu njen razoj u korist pristupa održivijeg upravljanja otpadom.

Izvor: boulderweekly.com